خراسان روزنامه صبح ایران
یک‌شنبه ۱۰ دی ۱۳۹۶ .۱۲ ربیع الثانی ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۷۲۰

آخرین گزارش بانک جهانی (نسخه ۲۰۱۸) از وضعیت فضای کسب و کار در کشورهای دنیا نشان می دهد که ایران با ۴ رتبه تنزل نسبت به گزارش قبلی، رتبه ۱۲۴ از میان ۱۹۰ کشور را کسب کرده است. در این زمینه گزارش مرکز پژوهش های مجلس نشان می دهد عمده تغییرات حاصل شده در رتبه ایران در گزارش های بانک جهانی از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷، مربوط به اصلاح اطلاعات توسط افراد غیر مسئول و نه دولت بوده است.

افت ۴ رتبه‌ای ایران در گزارش کسب و کار بانک جهانی

گزارش مرکز پژوهش های مجلس درباره تغییرات رتبه ایران در شاخص جهانی فضای کسب و کار

نقش ۱۱ درصدی دولت در بهبود رتبه کسب و کار

محمد حقگو
info@khorasannews.com

آخرین گزارش بانک جهانی از وضعیت فضای کسب و کار در کشورهای دنیا نشان می دهد که ایران با ۴ رتبه تنزل نسبت به گزارش قبلی، رتبه ۱۲۴ از میان ۱۹۰ کشور را کسب کرده است. اگر چه رتبه ایران در این گزارش، از سال ۲۰۱۴ بهبود یافته است، اما این که چه عاملی سبب شده است این بهبود اتفاق بیفتد، محل سوال اساسی است. مرکز پژوهش های مجلس در این زمینه گزارشی منتشر کرده که نشان می دهد عمده تغییرات حاصل شده در رتبه ایران در گزارش های بانک جهانی از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷، مربوط به اصلاح اطلاعات توسط افراد غیر مسئول (بخش خصوصی) بوده و اصلاحات دولت در این زمینه، حدود ۱۱ درصد تاثیر داشته است. این گزارش بر لزوم عمل دولت به وظیفه قانونی مصرح خود در ماده ۴ قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار تاکید کرده است.

■ **حرکت لاک پشتی بهبود فضای کسب و کار در ایران**

بانک جهانی از سال ۲۰۰۵ اقدام به انتشار سالانه گزارش هایی با عنوان «انجام کسب و کار» می کند که بر این اساس، میزان سهولت محیط حقوقی و اداری کسب و کار در طول چرخه اقتصادی بنگاه های کوچک و متوسط در قالب ۱۰ نماگر، در کشورهای مختلف اندازه گیری می شود. اطلاعات و داده های مورد نیاز در این گزارش، از گزارش های رسمی اقتصادی هر کشور و نیز پرسش نامه نظرسنجی از نمونه بسیار محدودی از بخش خصوصی کشورها جمع آوری می شود. ایران از سال ۲۰۰۶ در رتبه بندی این گزارش قرار گرفته و در عین حال طی سال های گذشته به رتبه خوبی در این شاخص دست نیافته است. به عنوان مثال، از سال ۲۰۱۰ تاکنون، هیچ گاه رتبه ایران ارتقا نیافته و کمتر از ۱۱۰ نبوده است. همان گونه که در نمودار زیر مشاهده می شود، در سال های اخیر، روند نزولی رتبه کشور از ابتدای محاسبه شاخص برای ایران، در سال ۲۰۱۵، به یک باره شروع به بهبود کرد. به طوری که ایران از رتبه ۱۵۲ در سال ۲۰۱۴ به ۱۱۸ در سال ۲۰۱۶ رسید. اما از سال ۲۰۱۷، مجدد به روند نزولی بازگشته است.

■ **۸ سال فرصت داریم تا برای رسیدن به چشم انداز، ۱۷ رتبه صعود کنیم**

در سند چشم انداز جمهوری اسلامی ایران، بر دست یابی به جایگاه اول اقتصادی، علمی و فناوری در منطقه آسیای جنوب غربی (شامل آسیای میانه، قفقاز، خاورمیانه و کشورهای همسایه)، با تأکید بر جنبش نرم افزاری و تولید علم، رشد پرشتاب و مستمر اقتصادی، ارتقای نسبی سطح درآمد سرانه و رسیدن به اشتغال کامل تاکید شده است. اگر با توجه به این هدف، رسیدن به جایگاه نخست کشورهای یادشده از منظر فضای کسب و کار را نیز در نظر بگیریم، آخرین گزارش بانک جهانی از وضعیت کسب و کار در ایران در میان کشورهای فوق، نشان از رتبه هفدهم ایران در گزارش ۲۰۱۸ این بانک دارد که بر این اساس، تنها از کشورهای مصر، لبنان، پاکستان، عراق، سوریه، افغانستان و یمن وضعیت بهتری دارد. این در حالی است که سه کشور از هفت کشور یاد شده، هم اینک درگیر بحران های نظامی هستند! (نمودار فوق)

■ **تجزیه و تحلیل آخرین تغییرات فضای کسب و کار ایران**

هم اینک این سوال که اولاً منشأ تغییرات رتبه ایران در گزارش جهانی کسب و کار چیست و ثانیاً دولت به عنوان سیاست گذار و مجری در این حوزه، چه سهمی در بهبود فضای کسب و کار کشور دارد، مطرح است. در ادامه، با توجه به ۱۰ شاخص اصلی کسب و کار، به تجزیه و تحلیل رتبه و نمره ایران در گزارش ۲۰۱۸ بانک جهانی در مقایسه با گزارش ۲۰۱۷ می پردازیم:

شروع کسب و کار: در این شاخص، نمره ایران در سال ۲۰۱۸، ۸۵/۱۶ است که نسبت به سال گذشته، ۰/۱۱ درصد بهبود را نشان می دهد. در عین حال، رتبه ایران در این شاخص نسبت به سال گذشته از ۱۰۲ به ۹۷ بهبود یافته است. این عوامل نشان می دهند که تغییرات صورت گرفته، بهتر و سریع تر از دیگر کشورها بوده است. در این زمینه کاهش زمان شروع کسب و کار، تغییری است که در واقع رخ داده است.

دریافت مجوز ساخت و ساز: ایران در این شاخص، نمره ۷۸/۰۷ را کسب کرده است که نسبت به سال گذشته، ۰/۴۳ درصد کاهش را نشان می دهد. در این شاخص، رتبه ایران از ۲۷ به ۲۵ بهبود داشته است. بنابراین در این شاخص می توان گفت که پسرفت دیگر کشورها، عامل این تغییر رتبه مثبت بوده است.

دسترسی به برق: در این شاخص، ایران در گزارش سال ۲۰۱۸ نمره ۶۸/۴۳ را کسب کرده است که نسبت به گزارش ۲۰۱۷، ۰/۷۲ درصد تنزل دارد. رتبه ایران در این شاخص نیز از ۹۴ به ۹۹ تنزل یافته است. در مجموع می توان گفت که با وجود توزیع گسترده شبکه برق رسانی در کشور، وضعیت کسب و کارها از این منظر در کشور چندان مناسب نیست و همچنین بدتر شده است. افزایش هزینه دسترسی به برق، عاملی است که در توضیح این پسرفت مطرح شده است.

ثبت مالکیت: ایران در شاخص ثبت مالکیت، نمره ۶۴/۱۶ را کسب کرده که نسبت به سال گذشته بدون تغییر مانده است. با این حال رتبه ایران در این شاخص، از ۸۶ به ۸۷ افزایش یافته است. بنابراین می توان گفت این پسرفت کشور در نتیجه پیشرفت دیگر کشورها رخ داده است.

دریافت اعتبار: شاخص دیگر فضای کسب و کار، سهولت در دریافت اعتبار است. عاملی که در سال های اخیر و پس از برجام، بانک مرکزی در این زمینه و برای بهبود سرمایه در گردش و نیز افزایش قدرت نقدینگی واحدهای اقتصادی گام برداشت. به همین منظور نیز در گزارش ۲۰۱۸ مشاهده می شود که نمره ایران از ۴۵ به ۵۰ در این شاخص بهبود داشته است. این بهبود، همراه با بهبود ۱۱ رتبه ای ایران بوده و کشور را از رتبه ۱۰۱ به ۹۰ ارتقا داده است. مشاهده می شود که با وجود همه این نقاط مثبت، رتبه ایران در این شاخص نیز کماکان در بین کشورهای دیگر دنیا نامطلوب است. در هر حال این افزایش رتبه و نمره را می توان نتیجه اصلاحات دولت در زمینه بهبود فضای کسب و کار دانست.

حمایت از سهام داران خرد: ایران در این شاخص نیز همانند شاخص ثبت مالکیت با تغییر صفر درصدی در نمره نسبت به سال قبل مواجه شده است. با این حال، در این شاخص، بدترین رتبه ایران نسبت به دیگر شاخص ها رقم خورده است. به طوری که ایران رتبه ۱۷۰ را داشته که تنها ۲۰ رتبه با انتهای جدول کشورها فاصله دارد. بر این اساس، پیشرفت کشورها منجر به این پسرفت رتبه شده است و می توان گفت در یک سال اخیر، ایران از این منظر، بدتر از دیگر کشورها حرکت کرده است.

پرداخت مالیات: اگر چه در گزارش های مکرر وزارت اقتصاد، حتی از سال های قبل، می بینیم که قرار است با استقرار نظام جامع مالیاتی، تحولی در این حوزه در اقتصاد ایران رخ دهد، گزارش بانک جهانی حاکی از این است که اولاً در یک سال گذشته، نمره ایران در این شاخص، تغییر خاصی نداشته و ثابت مانده است. ثانیاً ایران از قافله کشورها عقب افتاده و بیشترین افت رتبه ایران در گزارش سال ۲۰۱۸ بانک جهانی نسبت به ۲۰۱۷، در این شاخص رقم خورده است. بر این اساس، ایران ۵۰ رتبه نزول داشته و به رده ۱۵۰ فهرست کشورهای دنیا پرتاب شده است!

تجارت فرامرزی: در این شاخص نیز همانند شاخص های پرداخت مالیات، حمایت از سهام داران خرد و ثبت مالکیت، تغییری در نمره ایران در گزارش ۲۰۱۸ نسبت به گزارش ۲۰۱۷ رخ نداده است. با این حال رتبه ایران در این شاخص صعودی بوده و از ۱۷۰ به ۱۶۰ بهبود یافته است. بدین ترتیب می توان پسرفت کشورهای دیگر را عامل بهبود رتبه ایران در این زمینه دانست.

اجرای قراردادها: گزارش ۲۰۱۸ بانک جهانی نشان می دهد که نمره ایران در این شاخص نیز همانند برخی شاخص های قبلی، بدون تغییر نسبت به ۲۰۱۷ باقی مانده است. با این حال، رتبه ایران از ۷۰ به ۸۰ رسیده و بدتر شده است. بدین ترتیب پیشرفت کشورهای دیگر و عقب ماندن ایران از قافله کشورها را می توان دلیل این افت رتبه دانست.

حل و فصل ورشکستگی: این شاخص نیز از جمله شاخص هایی است که تنزل نمره و رتبه به طور همزمان در آن اتفاق افتاده است. بدین ترتیب نمره ایران از ۲۵/۲۵ به ۲۳/۹۳ تنزل یافته است. همزمان نیز رتبه ایران از ۱۵۶ به ۱۶۰ افت کرده است. افزایش آن چه نرخ های بهره خوانده شده، از عمده ترین دلایل این موضوع مطرح شده است.

■ **سهم دولت در بهبود فضای کسب و کار**

همان طور که بیان شد، رتبه ایران در گزارش کسب و کار بانک جهانی از گزارش ۲۰۱۴ این بانک که مربوط به سال ۲۰۱۳ می شود، به طور کلی بهبود یافته است. با این حال، با توجه به وجود مجموعه ای از عوامل نظیر اصلاحات و اقدامات فعالانه دولت، اصلاح اطلاعات (به خصوص اصلاح اطلاعات افرادی از بخش خصوصی که احیاناً به سوالات بانک جهانی به طور دقیق پاسخ نداده اند)، تغییرات روش شناسی در دریافت اطلاعات بانک جهانی و نیز تغییرات دیگر مانند هموزن نبودن عوامل مورد سوال و بررسی، این سوال به وجود می آید که بهبود رتبه ایران حاصل تغییر در کدام دسته از عوامل فوق است؟

در این زمینه مرکز پژوهش های مجلس، این عوامل را آنالیز کرده است. نتایج بررسی این مرکز نشان می دهد که از سال ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷، عمده تغییرات رتبه ایران در شاخص کسب و کار بانک جهانی، ناشی از اصلاح اطلاعات توسط افراد غیر مسئول (بخش خصوصی) بوده است. در این میان، بر خلاف برخی ادعاها از قبیل وزارت اقتصاد مبنی بر نقش ۶۳ درصدی دولت در بهبود فضای کسب و کار در سال های اخیر، این درصد تاثیر، بیش از ۱۰/۸ درصد نبوده است.

جدول رو به رو، تاثیر هریک از عوامل در تغییرات رتبه ۱۰ نماگر شاخص کسب و کار جهانی و نیز درصد تاثیر هر دسته از عوامل بر ارتقای ۳۲ پله ای رتبه ایران را در سال های یادشده نشان می دهد.

مرکز پژوهش های مجلس در پایان عملکرد دولت در بهبود رتبه ایران در گزارش انجام کسب و کار را کم اثر خوانده است.

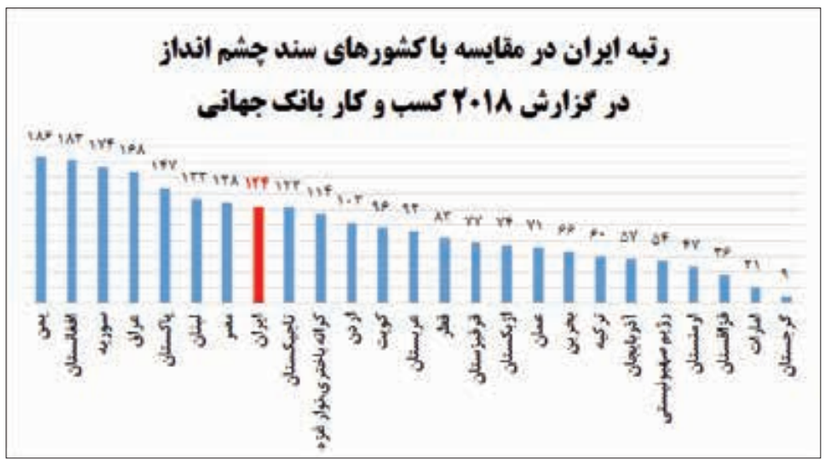

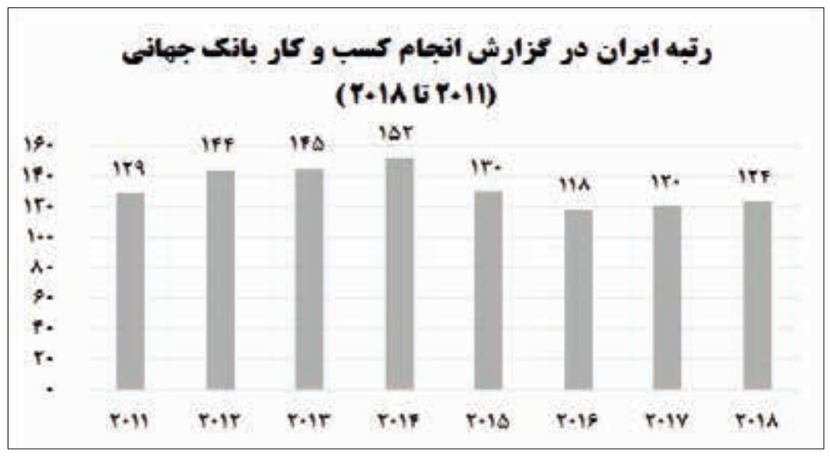

مقایسه وضعیت نماگرهای گزارش انجام کسب و کار برای ایران (بانک جهانی) در سال ۲۰۱۷ و ۲۰۱۸

عنوان	فاصله از پیشرو			رتبه		
	۲۰۱۷	۲۰۱۸	تغییرات (درصد)	۲۰۱۷	۲۰۱۸	میزان و علت تغییرات
شاخص کل	۵۶/۲۲	۵۶/۴۸	۰/۲۶ درصد بهبود	۱۲۰	۱۲۴	۴ رتبه تنزل، پیشرفت دیگر کشورها
شروع کسب و کار	۸۵/۰۵	۸۵/۱۶	۰/۱۱ درصد بهبود	۱۰۲	۹۷	۵ رتبه بهبود، کاهش زمان
اخذ مجوز ساخت و ساز	۷۸/۵	۷۸/۰۷	۰/۴۳ درصد تنزل	۲۷	۲۵	۲ رتبه بهبود، پسرفت دیگر کشورها
دسترسی به برق	۶۹/۱۵	۶۸/۴۳	۰/۷۲ درصد تنزل	۹۴	۹۹	۵ رتبه تنزل، افزایش هزینه
ثبت مالکیت	۶۴/۱۶	۶۴/۱۶	بدون تغییر	۸۶	۸۷	یک رتبه تنزل، پیشرفت دیگر کشورها
اخذ اعتبار	۴۵	۵۰	۵ درصد بهبود	۱۰۱	۹۰	۱۱ رتبه بهبود، اصلاحات دولت
حمایت از سهام داران خرد	۳۳/۳۳	۳۳/۳۳	بدون تغییر	۱۶۵	۱۷۰	۵ رتبه تنزل، پیشرفت دیگر کشورها
پرداخت مالیات	۵۶/۵۷	۵۶/۵۷	بدون تغییر	۱۰۰	۱۵۰	۵۰ رتبه تنزل، پیشرفت دیگر کشورها
تجارت فرامرزی	۴۶/۱۱	۴۶/۱۱	بدون تغییر	۱۷۰	۱۶۶	۴ رتبه بهبود، پیشرفت دیگر کشورها
اجرای قراردادها	۵۹/۰۷	۵۹/۰۷	بدون تغییر	۷۰	۸۰	۱۰ رتبه تنزل، پیشرفت دیگر کشورها
حل و فصل ورشکستگی	۲۵/۲۵	۲۳/۹۳	۱/۳۲ درصد تنزل	۱۵۶	۱۶۰	۴ رتبه تنزل، افزایش نرخ بهره

جدول سخت [شماره ۲۳۱]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی: ۱- دورترین سیاره از خورشید- نفی بلد- آن چه به صورت اختصاصی در اختیار قرار گیرد- گرما ۲- از الفبای فارسی- اکنون- زیباترین شهر لهستان- اصطکاک ۳- پشت سر هم- از رشته های علوم انسانی- شهر خیالی در انتهای مشرق عالم ۴- حرف دهن کجی- دیکتاتور نژادپرست آلمان- دریانورد انگلیسی قرن هجدهم- ا... اکبر گفتن ۵- نیزه کوتاه- سستی و تنبلی- فنی در کشتی- ریشه احکام اسلامی ۶- از سرداران یزدگرد ساسانی- خواهر اسفندیار در شاهنامه- از بین رفته ۷- پیمان، میثاق- کلاه گیس- صلیب- دل آزردگی ۸- مرحله دوم تنفس- بسندگی- شهرستانی در خوزستان- راهی که به آخر نمی رسد! ۹- کاهگل مالی- دریانورد و کاشف بریتانیایی که چند سفر به قطب شمال داشت- فرقه ای از مذهب اسماعیلیه ۱۰- لفافه- افزایش- فرمانبرداری و اطاعت- پسوند صفت فاعلی ۱۱- خط کش مهندسی- خودنمایی- خونین ترین نبرد دریایی- درد و رنج.

عمودی: ۱- مأیوس- جمله ۲- دیگ دهان گشاد- پایتخت ویتنام ۳- گلخن حمام- حشره ای مضر که از ریشه گیاهان تغذیه می کند ۴- شغال در گویش عرب- دیگر ندارد ۵- علم نحو می داند- شلجمی ۶- نوآوری- بهترین آرزو برای بیماران ۷- تپه کوچک- چراغ نفت سوز قدیمی- جویی که برای تخلیه آب ایجاد شده باشد ۸- بوته خربزه- مثل هم ۹- قوم حضرت هود(ع)- کشوری اروپایی در همسایگی آلمان و چک ۱۰- خندان- بنیان یک ظرفیتی مشتق از بنزن ۱۱- مته برقی- ابزار مکانیک ۱۲- رشته های چرمی که بر شانه لباس های نظامی می آویزند- پدر آذری ۱۳- بالاترین درجه دانشگاهی- گلی زیبا و خوشبو ۱۴- نقش هنری- شیرینی خرمایی سنتی کرمان- نوعی بالاپوش ۱۵- پول زور- واحد اقتصادی که برای تأمین منافع همه اعضا تشکیل می شود ۱۶- طراحی مقدماتی- شهری در لرستان ۱۷- از آلات موسیقی- گاو شخم زن ۱۸- سفیده تخم مرغ- آهنگ ساز و پیانیست آلمانی ۱۹- بارور سازی- حرکت ماده سیال ۲۰- نوعی آجر دانه درشت و مستحکم- حبل الورید.

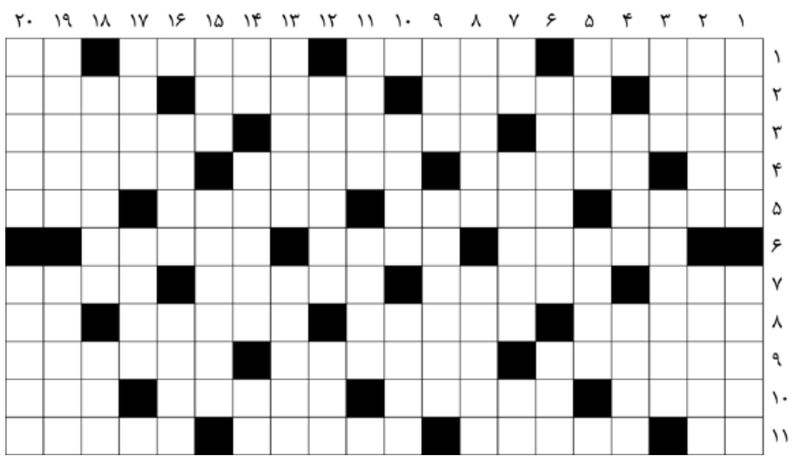

حل جدول شماره ۲۳۰

جدول متوسط [شماره ۷۰۱۷]

طراح جدول: مجید شادروح

افقی: ۱- تلاش- گیاه- طبل بزرگ- متقال ۲- نوعی ادویه- رزمایش- پایتخت پرو- بزرگ تر ۳- خلق و خوها- راز- الفت- علامت مفعولی ۴- حرف دهن کجی- دلهره- فلز سرچشمه- واحد شمارش پارچه- بوی رطوبت ۵- اولین پایتخت استرالیا- گوهر- غوغا- عدل ۶- شهری در ایتالیا- دارالاماره- دفعه ۷- جای پا- رود مصر- تکیه بر پشتی- تجمع گروهی برای بحث و مذاکره درباره مسائل اجتماعی یا سیاسی ۸- چهارمن تبریز- پرستاری- راه میان بر- کسی که به سن قانونی برای ورود به نظام وظیفه رسیده- دانه خوشبو ۹- برگ برنده- طلایی- درخت زبان گنجشک- دوگانگی ۱۰- باختر- از ادوات جنگی- ناشایست- خوراک ژاپنی ۱۱- جانشینی- یازدهمین سوره قرآن مجید- کشوری باستانی در بین النهرین- چیزهایی که در جنگ از حریف شکست خورده به دست آید.

عمودی: ۱- گدایی- همسایه- ضمیر وزنی ۲- ویتامین جدولی- خجستگی- سرکش ۳- نظرات- پرچم- منزل ۴- عصب- بدجنسی- تکرار حرف ۵- بزرگی و رفعت- خرد و کوچک ۶- پیشامد- ستیزه ۷- ابله- هریک از شاخه های نای که درون شش قرار دارد ۸- سرانگشتان- سالخورده- عدد ورزشی ۹- ماه خارج- عقاب سیاه- سخن زیر لب ۱۰- خیس- لوله گوارشی- رود اروپا ۱۱- چاشنی دوسویه- دام- دور دهان ۱۲- ماده ضدعفونی کننده آب- شیار- طاقت ۱۳- جانشین او- طعام- شدید ۱۴- کلمه ای روسی به معنای وسیله جوش آورنده آب با آتش- رایزن ۱۵- مادر آذری- اکسیر ۱۶- خنک- آتشدان حمام ۱۷- بینش- اولین مقتول عالم- آفت گندم ۱۸- دست نخورده- پسوند مکان- آهنگ ۱۹- ماه پاییزی- اصل و نژاد- چیز ۲۰- راس- ابزار نجاری- فرومایه

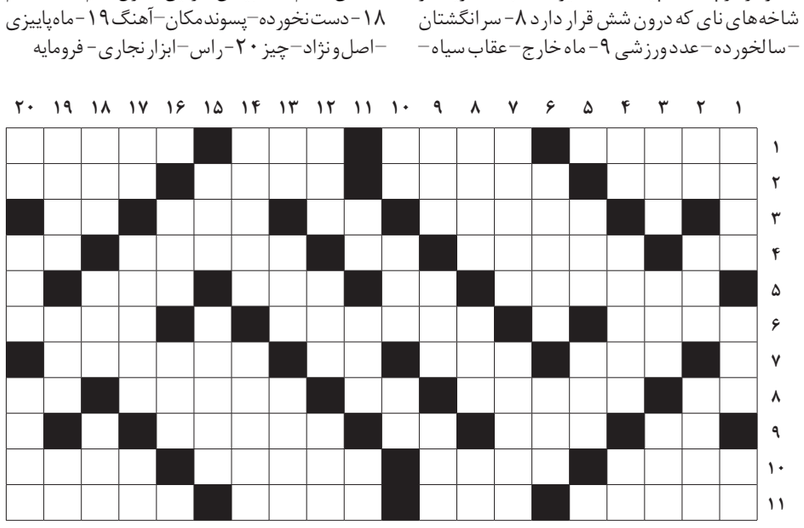

حل جدول شماره ۷۰۱۶